

Samverkan mot antibiotikaresistens

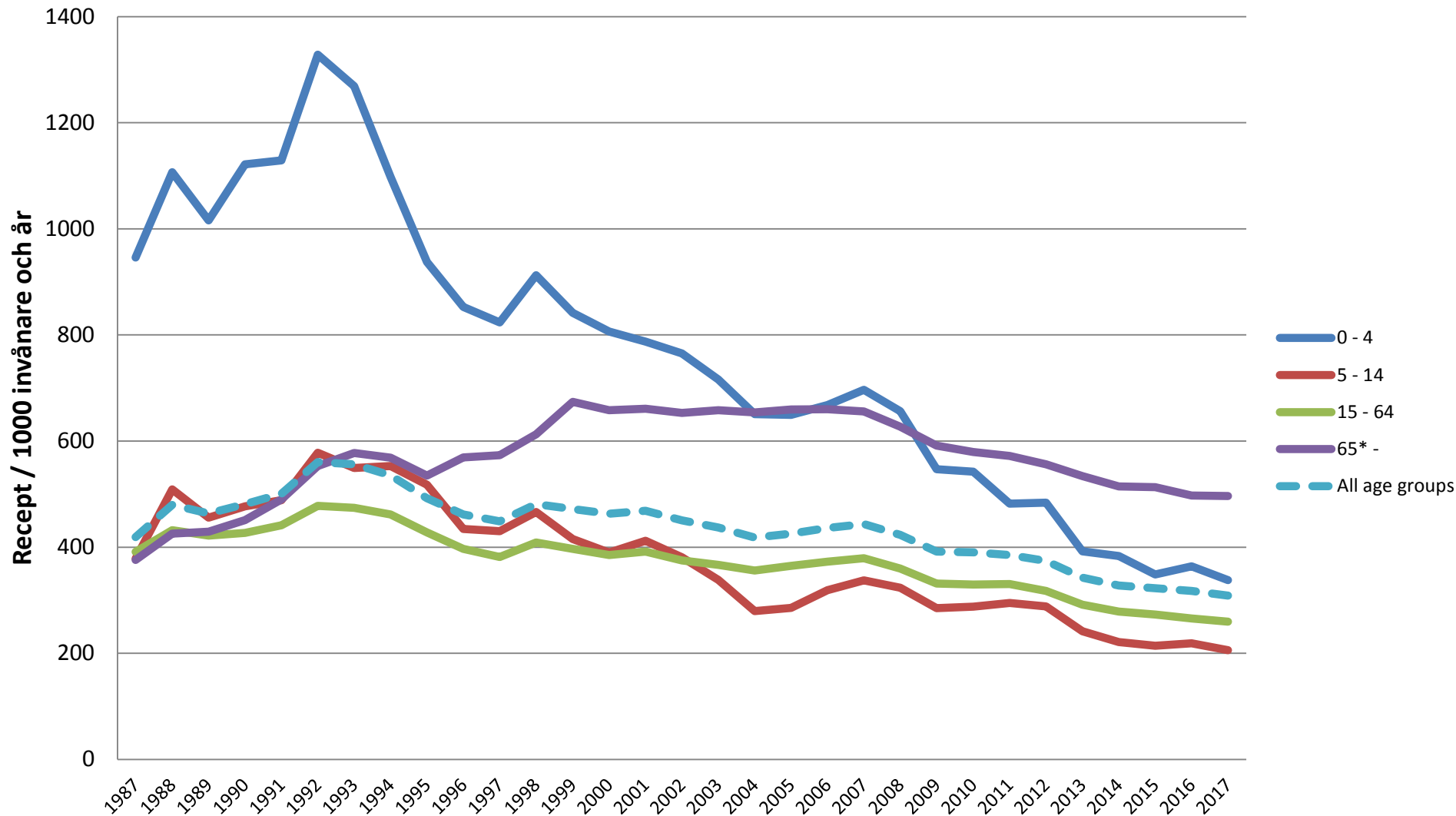
Antibiotikaförbrukning i Stockholms län (SLL)

Årsrapport 2017

Öppenvård och sjukhus

Uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år för olika åldersgrupper i Sverige

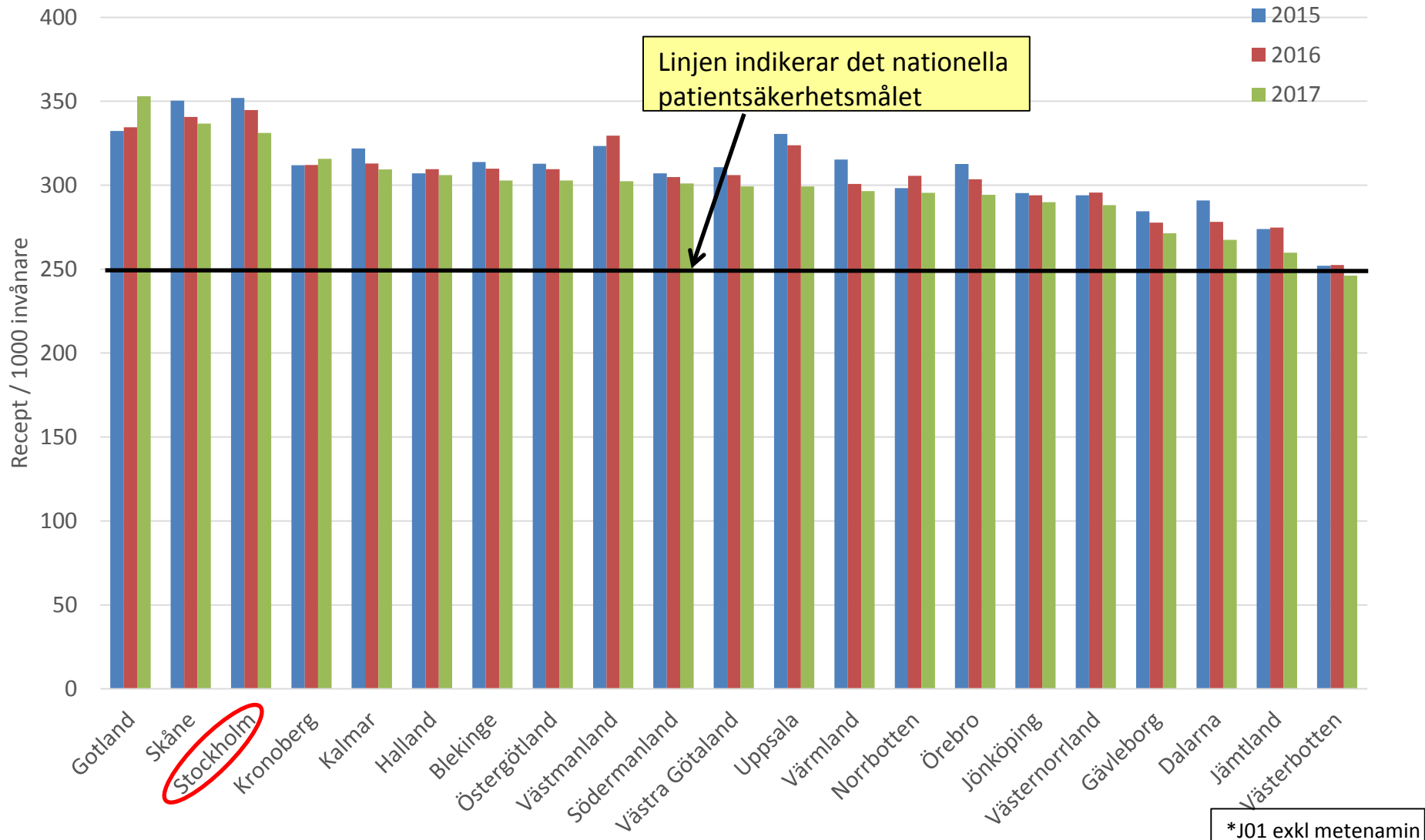
Källa: Apoteket AB och eHälsomyndigheten

2017 sågs en minskning (- 3 %) av uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare i Sverige jämfört med 2016. Framförallt minskade recept till barn 0-4 år.

Uthämtade antibiotikarecept* per 1000 invånare och län 2015-2017

Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

2017 sågs en minskning med 4 % av uthämtade antibiotikarecept i Stockholms län jämfört med 2016. På nationell nivå minskade uthämtade antibiotikarecept med 3 %. För att nå det nationella målet behöver antibiotikaförskrivningen fortsätta minska i Stockholms län. Stockholms län ligger inte längre högst i landet (331 uthämtade recept per 1000 invånare och år jämfört med Gotland 353 och Skåne 337). Västerbotten har uppnått målet.

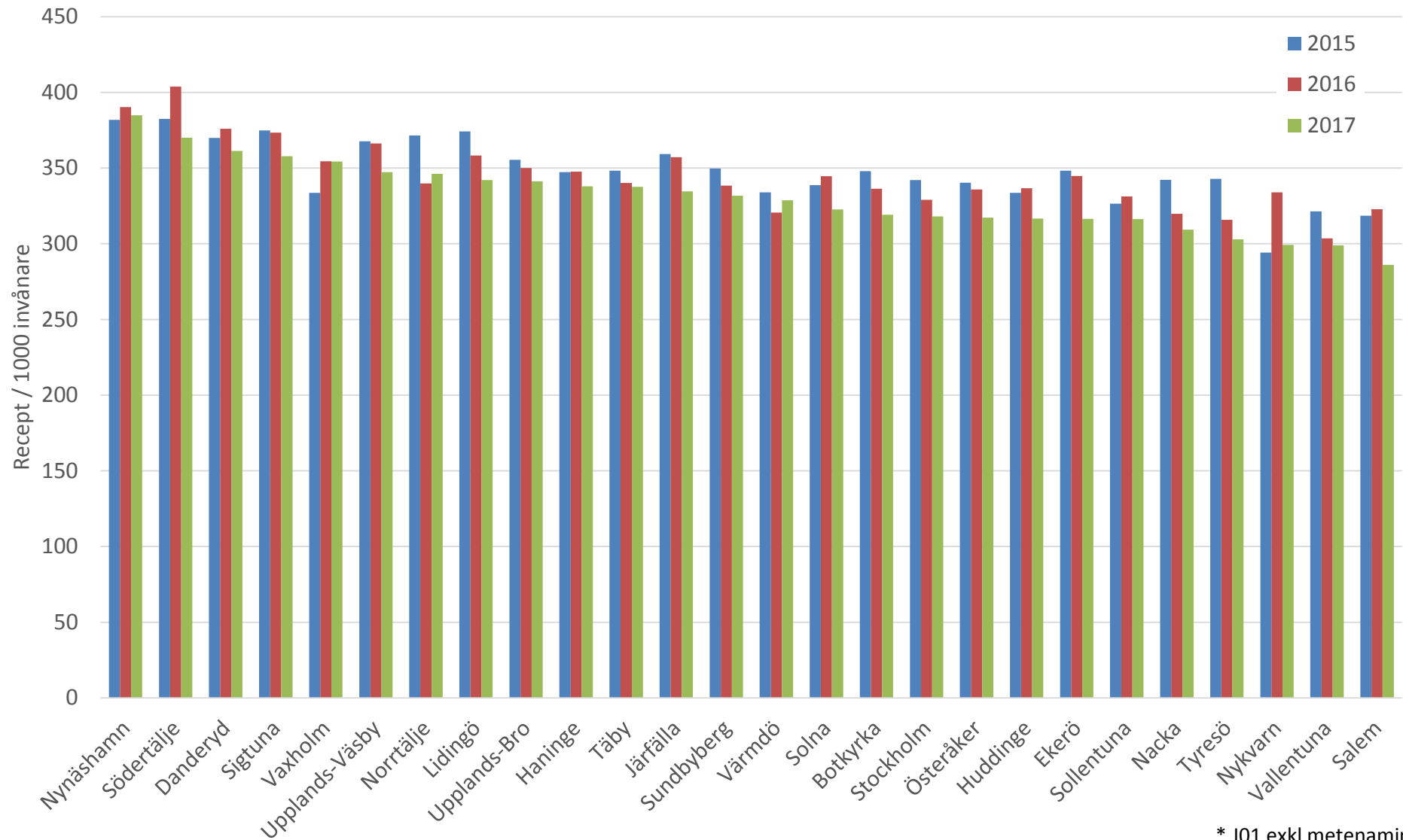
*J01 exkl metenamin

Öppenvårdsförsäljning antibiotika (J01 exkl metenamin) Recept/1000 invånare (beräknat med avrundat värde)

	1 jan 2016 - 31 dec 2016	1 jan 2017 - 31 dec 2017	Diff	Diff %
Gotland	334	353	19	6%
Skåne	341	337	-4	-1%
Stockholm	345	331	-14	-4%
Kronoberg	312	316	4	1%
Kalmar	313	309	-4	-1%
Riket	318	309	-9	-3%
Halland	310	306	-4	-1%
Blekinge	310	303	-7	-2%
Östergötland	309	303	-6	-2%
Västmanland	329	302	-27	-8%
Södermanland	305	301	-4	-1%
Västra Götaland	306	299	-7	-2%
Uppsala	324	299	-25	-8%
Värmland	301	296	-5	-2%
Norrbottn	306	295	-11	-4%
Örebro	304	294	-10	-3%
Jönköping	294	290	-4	-1%
Västernorrland	296	288	-8	-3%
Gävleborg	278	271	-7	-3%
Dalarna	278	267	-11	-4%
Jämtland	275	260	-15	-5%
Västerbotten	252	246	-6	-2%

Uthämtade antibiotikarecept* per 1000 invånare och kommun 2015-2017

Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

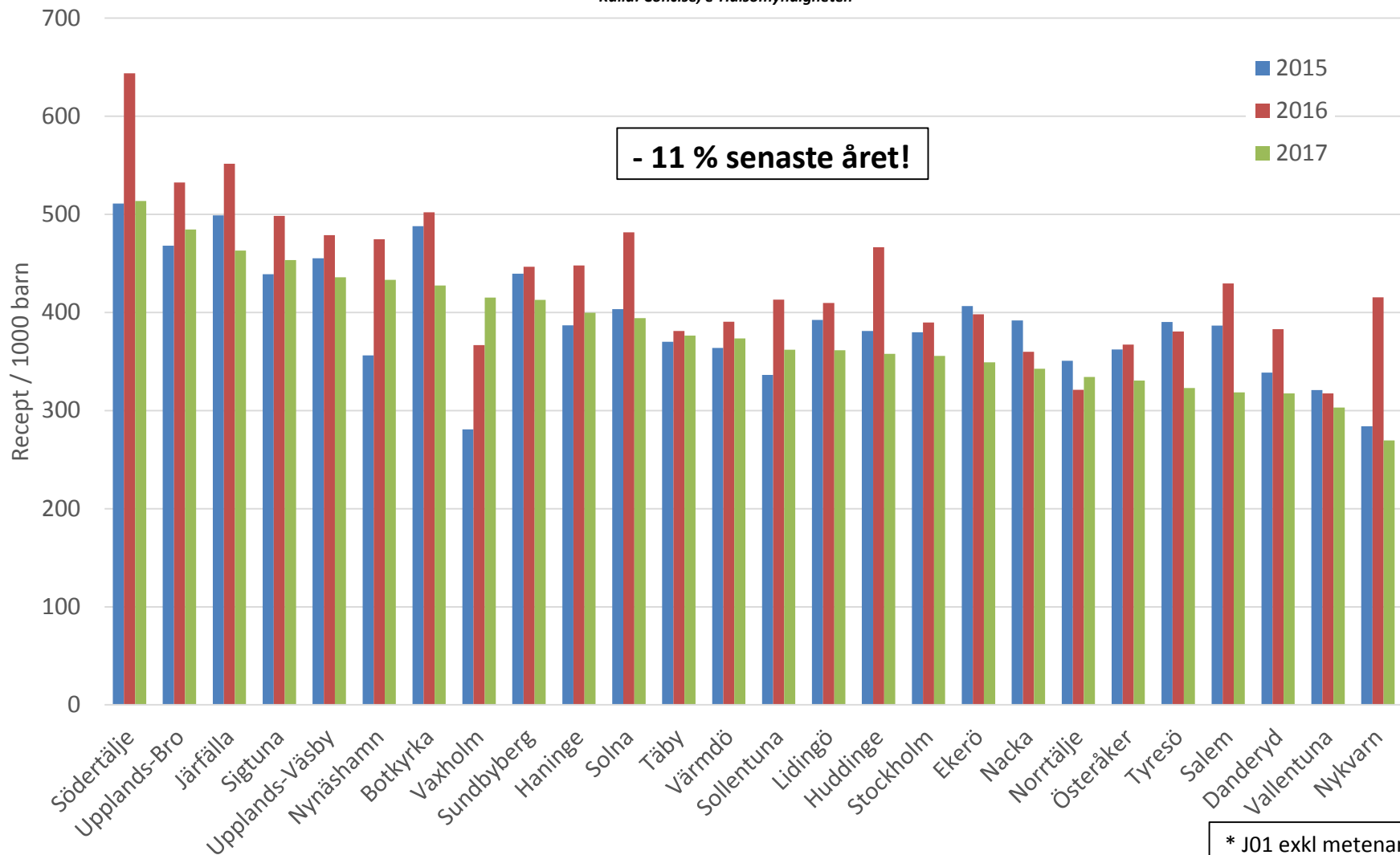
* J01 exkl metenamin

Uthämtade antibiotikarecept minskade i alla kommuner inom SLL sedan föregående år.
Totalt minskade uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare med 4 % under 2017.
Skillnaderna mellan olika kommuner är mindre nu än tidigare år.

Uthämtade antibiotikarecept* till barn 0-6 år i respektive kommun

2015 - 2017

Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

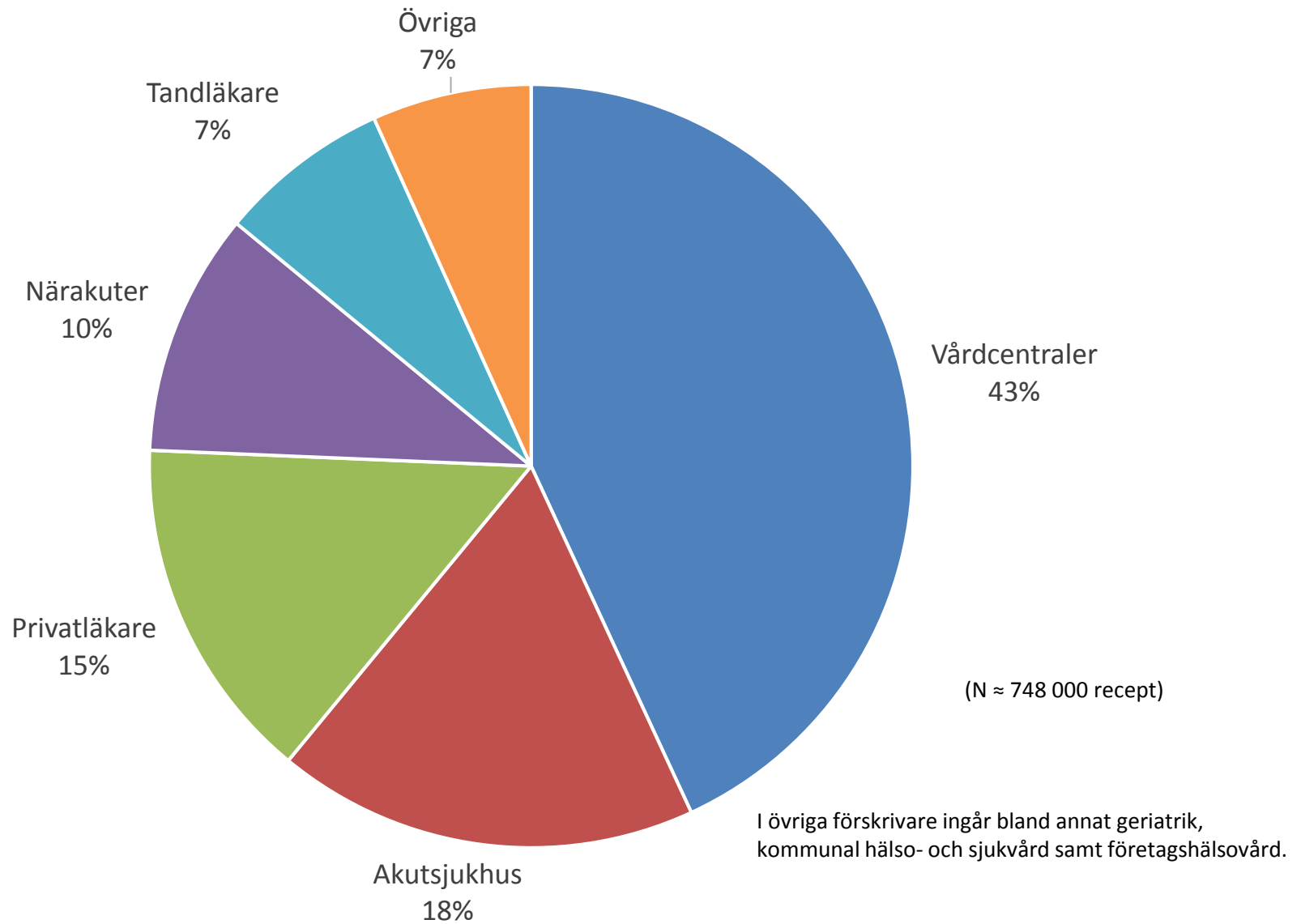

Antalet antibiotikarecept till barn 0-6 år minskade med 11 % 2017 jämfört med 2016.

En påtaglig minskning efter 2016 års ökning.

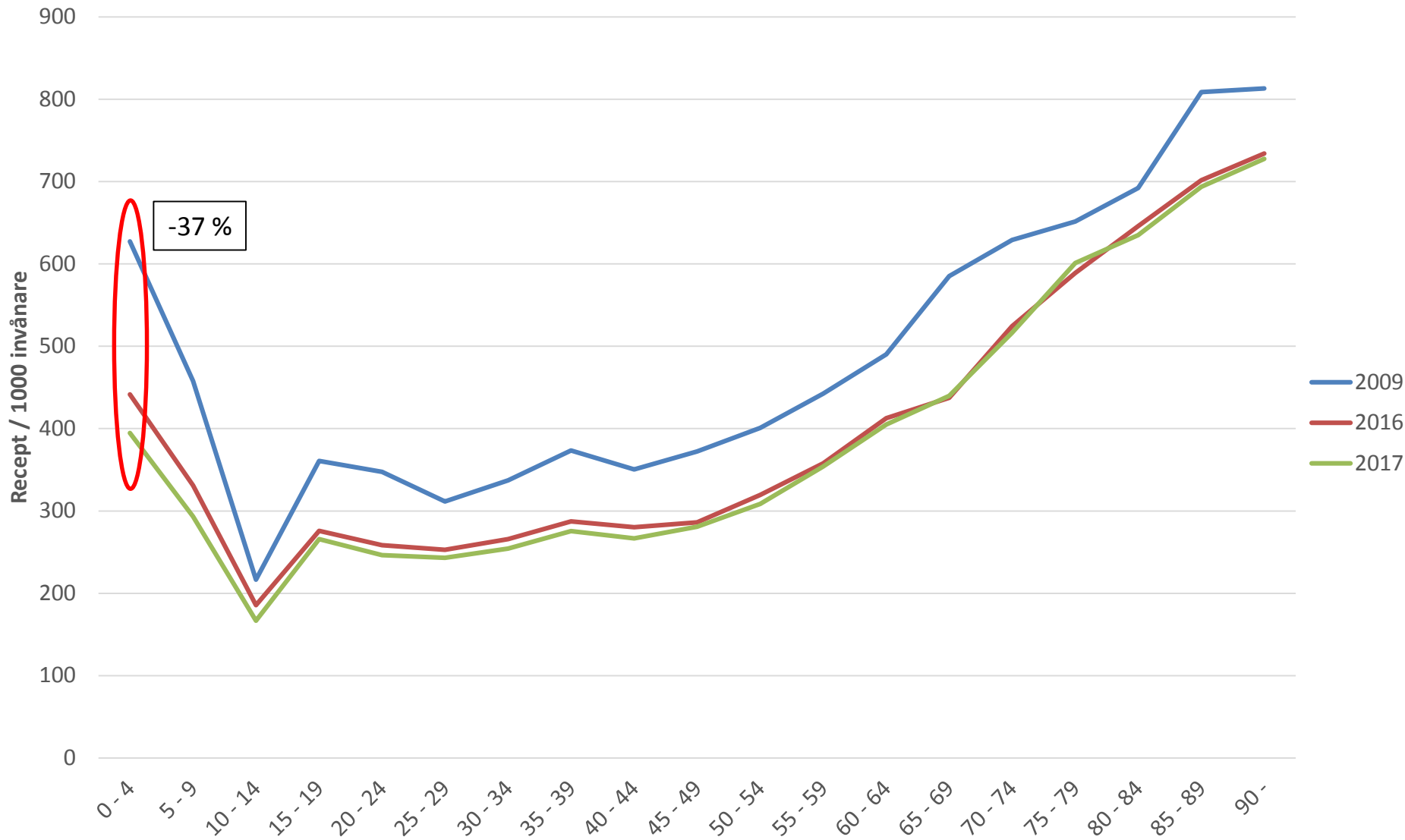
Det finns inga säkra medicinska förklaringar till de i vissa fall stora skillnaderna mellan kommunerna.

Vilka förskrev antibiotikarecept i SLL 2017?

Uthämtade antibiotikarecept* per åldersgrupp i SLL 2017 och 2016 jämfört med 2009

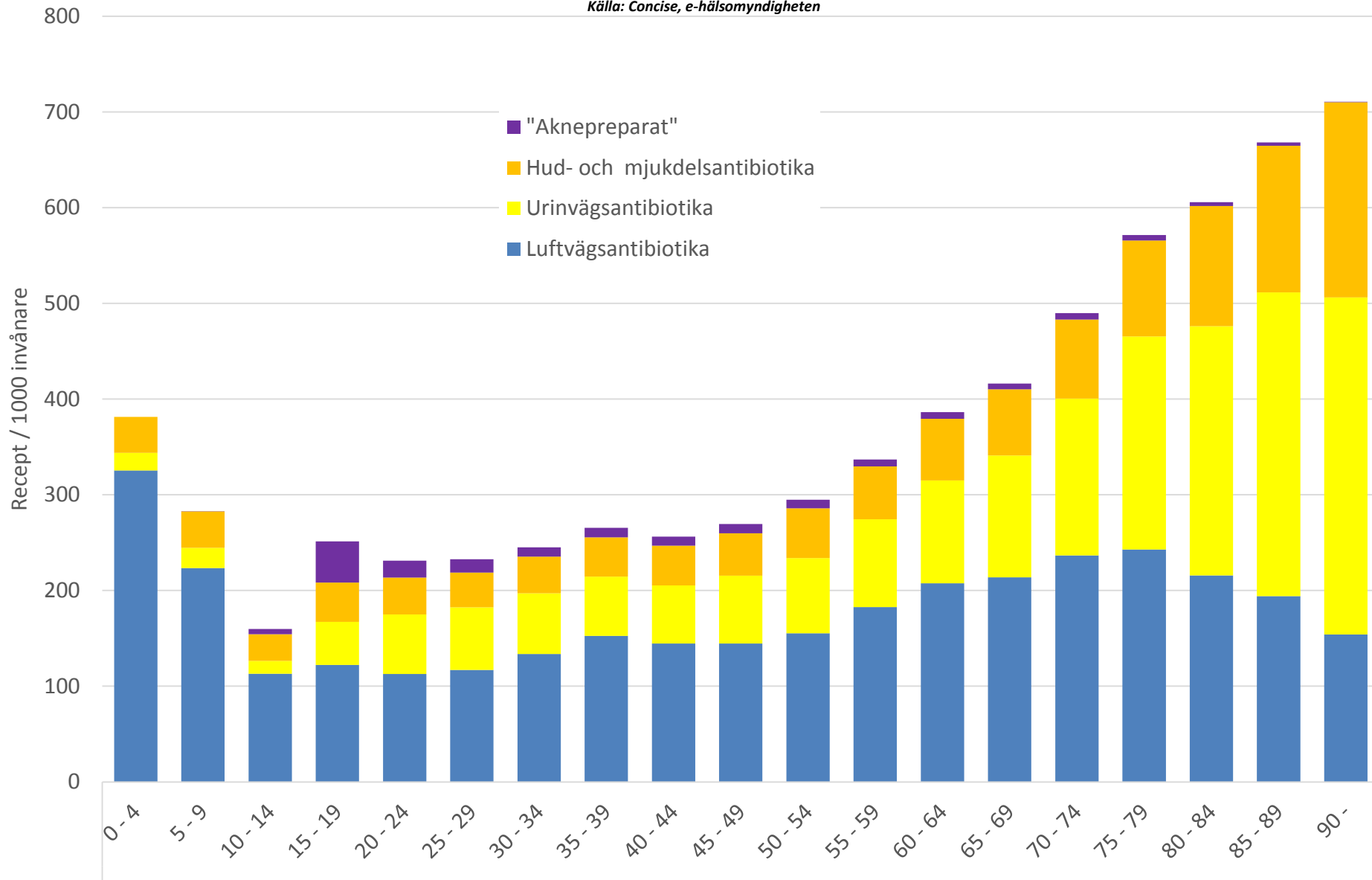
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

Mellan 2009 och 2017 har antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och åldersgrupp särskilt minskat för barn 0-4 år (-37 %). Minskningen 2017 skedde framförallt hos barn. Totalt sett har uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare i länet minskat med 23 % sedan 2009.

Uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och åldersgrupp i SLL 2017

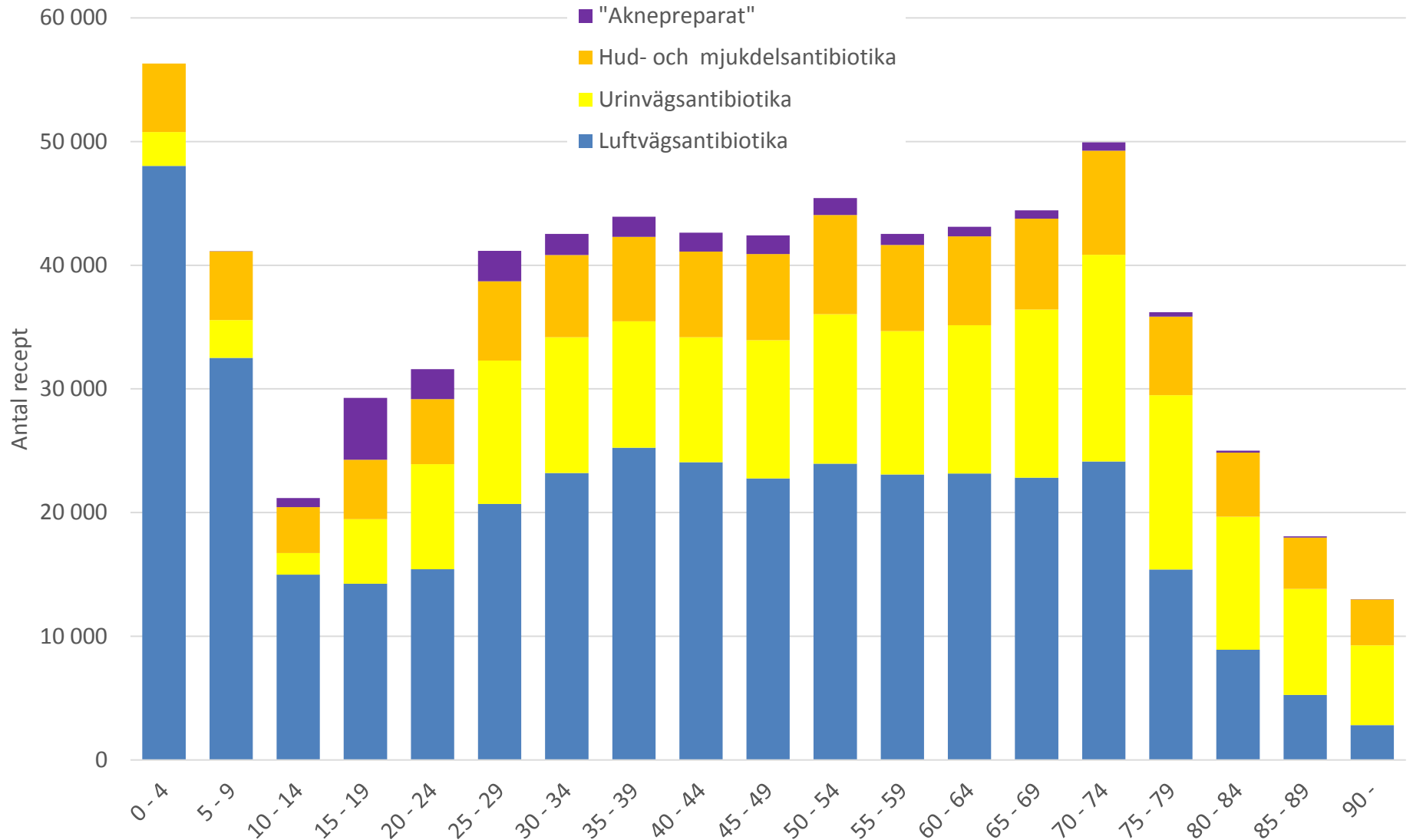
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

De allra äldsta medborgarna hämtar ut flest antibiotikarecept per 1000 invånare och åldersgrupp. Luftvägsantibiotika dominerar bland små barn medan nästan hälften av alla antibiotikarecept till de äldsta utgörs av urinvägsantibiotika.

Uthämtade antibiotikarecept per åldersgrupp i SLL 2017

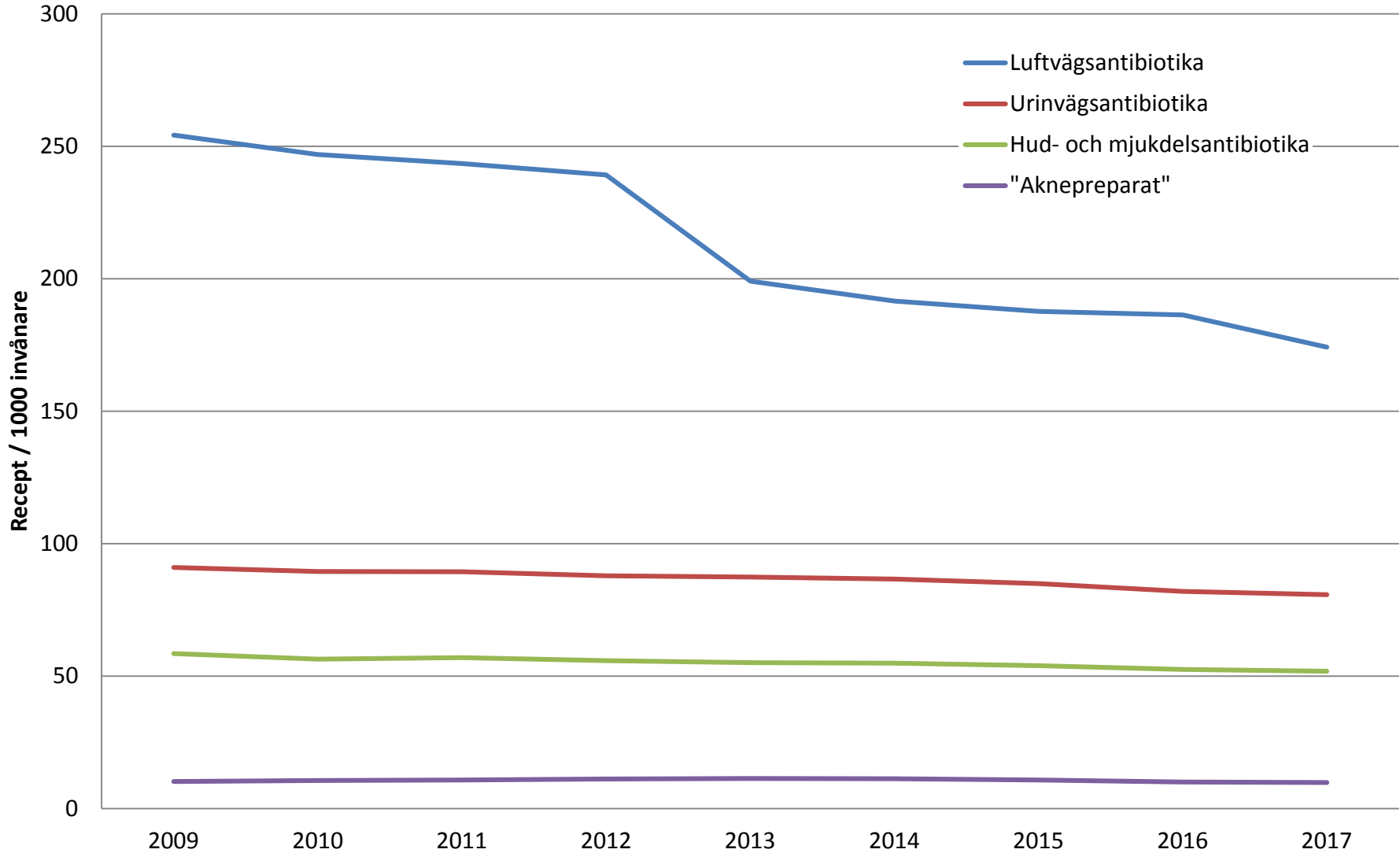
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

Sett till totala antalet uthämtade antibiotikarecept får små barn ändå flest recept. Luftvägsantibiotika dominerar. De allra äldsta åldersgrupperna innehåller färre individer och därför blir antalet antibiotikarecept till dem heller inte så många.

Olika typer av antibiotika per år till invånare i SLL

Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

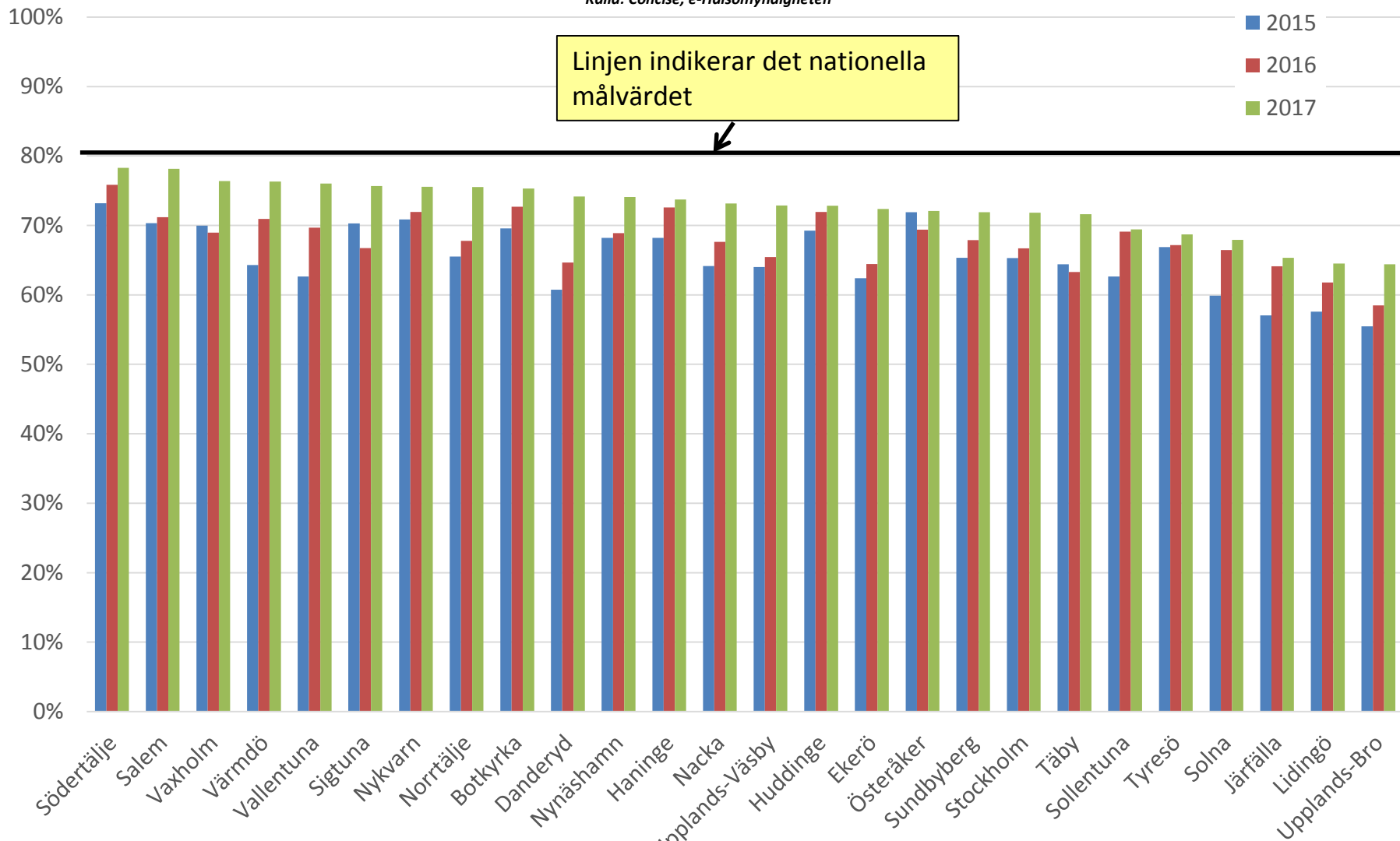

Sedan 2009 är det framförallt luftvägsantibiotika som minskat till befolkningen i SLL. Förbrukningen av övriga antibiotikatyper visar också en svagt sjunkande trend de senaste åren. Under 2016 minskade luftvägsantibiotika med 6,5 %, urinvägsantibiotika med 1,4 %, hud- och mjukdelsantibiotika med 1,3 % och aknepreparat med 4,3 %.

Andel PcV av uthämtade luftvägsantibiotika* till barn 0-6 år per kommun

2015 - 2017

Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

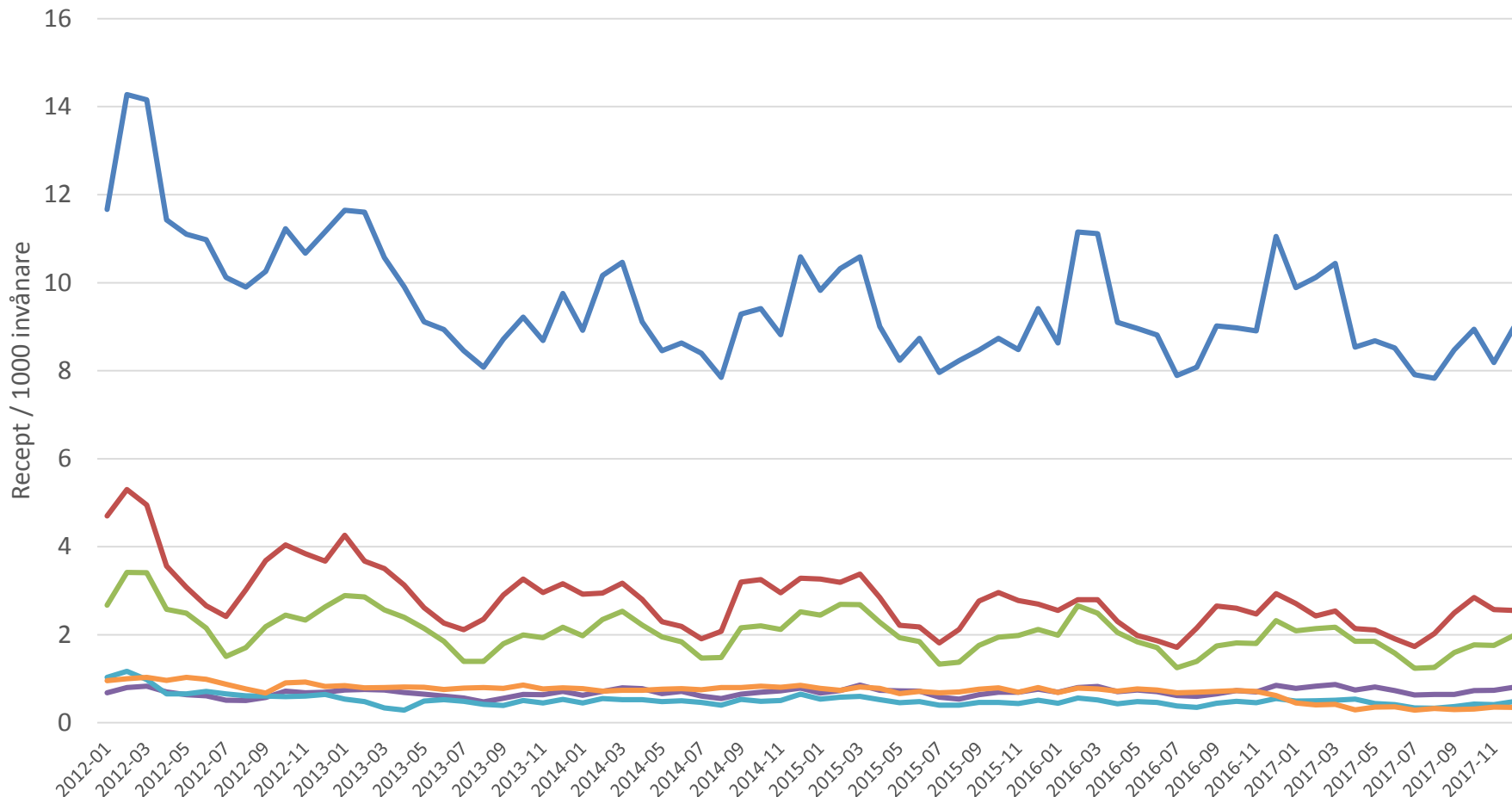
*Som luftvägsantibiotika räknas PcV, amoxicillin, amoxicillin med klavulansyra, cefalosporiner och erytromycin

Andelen PcV av luftvägsantibiotika till barn 0-6 år i Stockholms län har ökat kraftigt sedan 2015. Under 2015 var andelen 66 % och under 2017 var den 72%. Det är glädjande att PcV med smalt spektrum används i större utsträckning. Den totala användningen av luftvägsantibiotika till barn 0-6 år minskade med hela 11 % under 2017.

Uthämtade luftvägsantibiotika per månad i Stockholms län 2012 - 2017

Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

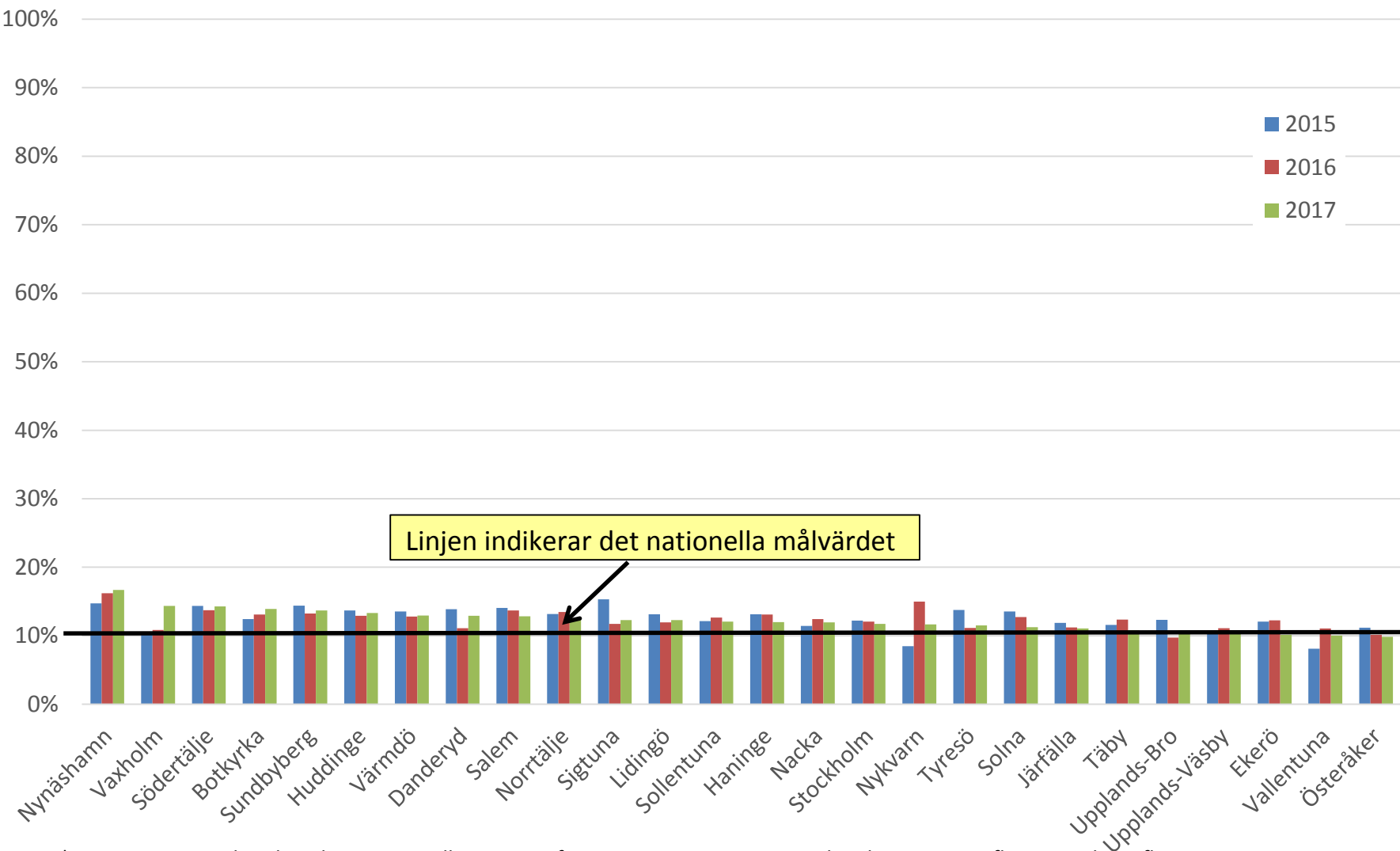
- Fenoximetylpenicillin (J01CE02)
- Amoxicillin (J01CA04)
- Erytromycin - (J01FA01)
- Doxycyklin (J01AA02)
- Amoxicillin och enzymhämmare (J01CR02)
- Cefalosporiner (J01DB-E)

Uthämtade recept på luftvägsantibiotika minskade totalt sett med 6,5 % under 2017 jämfört med 2016. Under 2017 minskade fenoximetylpenicillin (PcV) med 4,7 %. Doxycyklin minskade med 2,7 %, amoxicillin med 7,7 %, erytromycin med 6,0 % och cefalosporiner med 5,1 % (bland annat beroende på avregistrerat ceftibuten). Amoxicillin/klavulansyra ökade med 4,0 % under året.

Andel kinoloner av uthämtade urinvägsantibiotika till kvinnor 18-79 år per kommun i Stockholms län 2015-2017

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

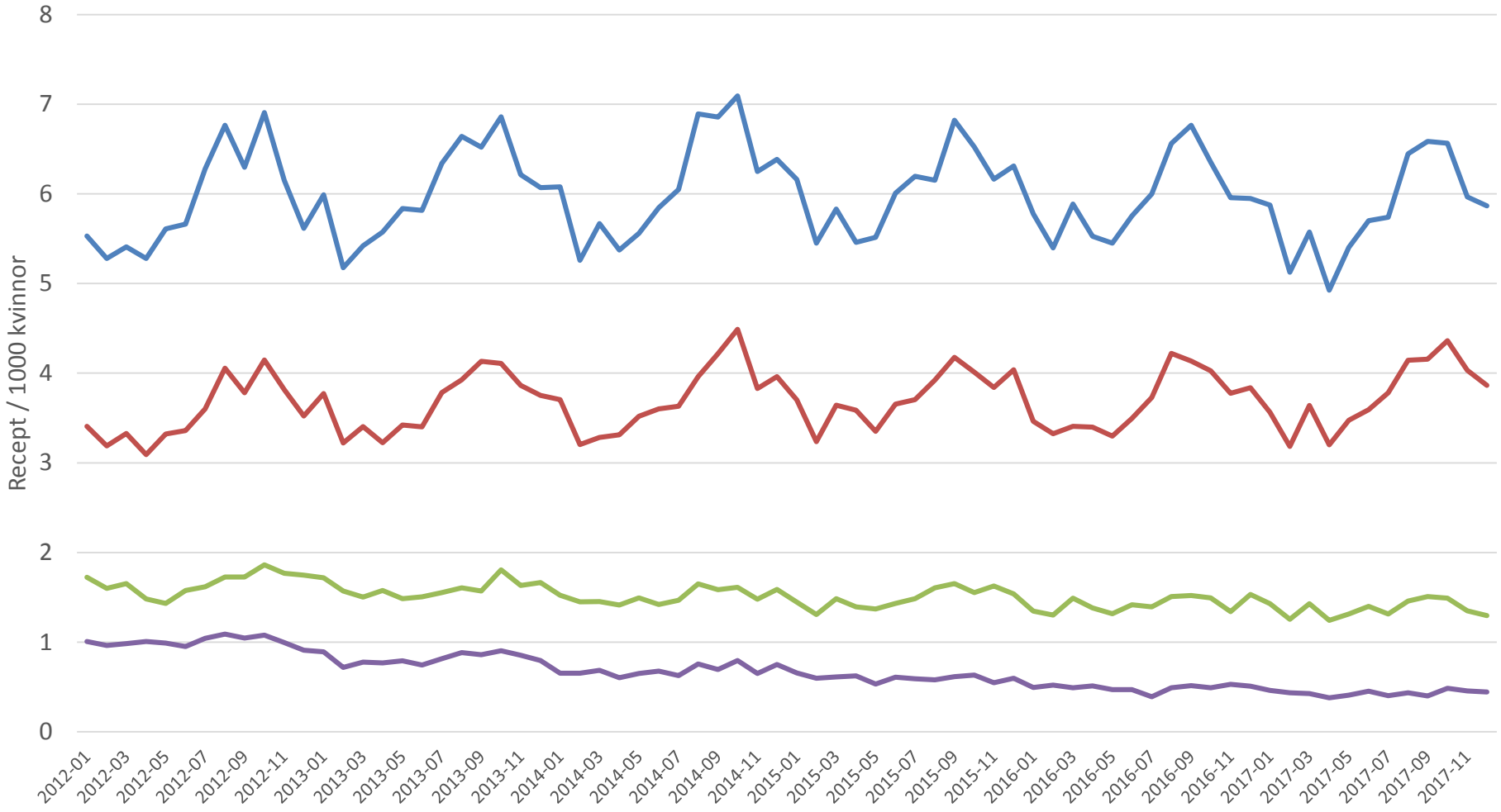
*Som urinvägsantibiotika räknas pivmecillinam, nitrofurantoin, trimetoprim samt kinolonerna ciprofloxacin och norfloxacin

Andelen kinoloner av urinvägsantibiotika till kvinnor i länet låg på 12,1 % under 2017. En minskning från 12,3% 2016. Ett antal kommuner ligger nära det nationella målvärdet på max 10 % kinoloner.

Urinvägsantibiotika per månad till kvinnor 18-79 år i Stockholms län 2012 - 2017

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Pivmecillinam (J01CA08) Nitrofurantoin (J01XE01)
Ciprofloxacin + norfloxacin (J01MA02+ 06) Trimetoprim (J01EA01)

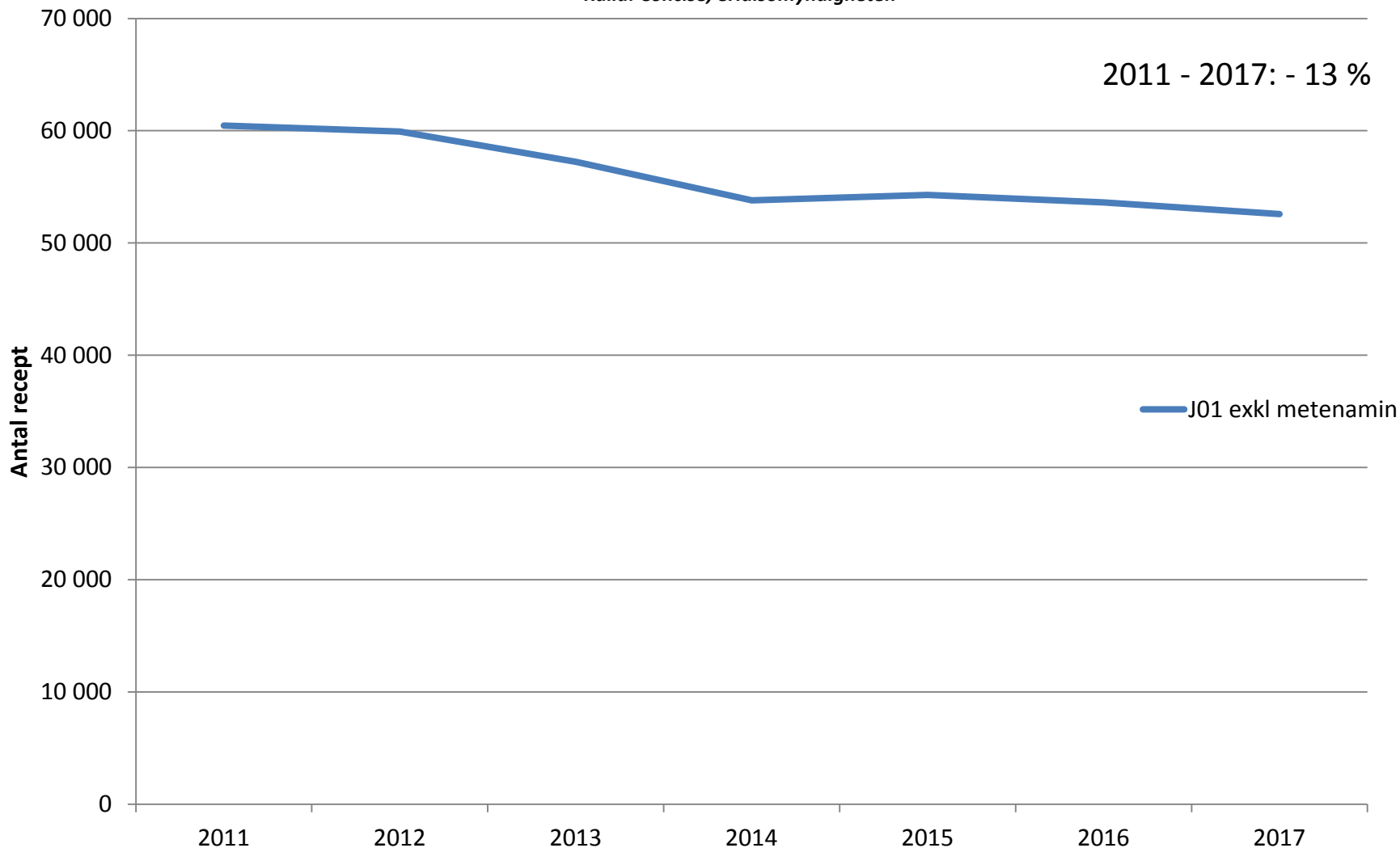
Förskrivningen av pivmecillinam och nitrofurantoin, som är likvärdiga förstahandspreparat, ligger ganska konstant sedan 2012, medan förskrivningen av övriga urinvägspreparat minskat i enlighet med rekommendationerna. Urinvägsantibiotika till kvinnor har totalt minskat med 1,4 % senaste året.

Antibiotika i tandvården

Recept

Uthämtade antibiotikarecept från tandläkare i Stockholms län till länets patienter 2011-2017

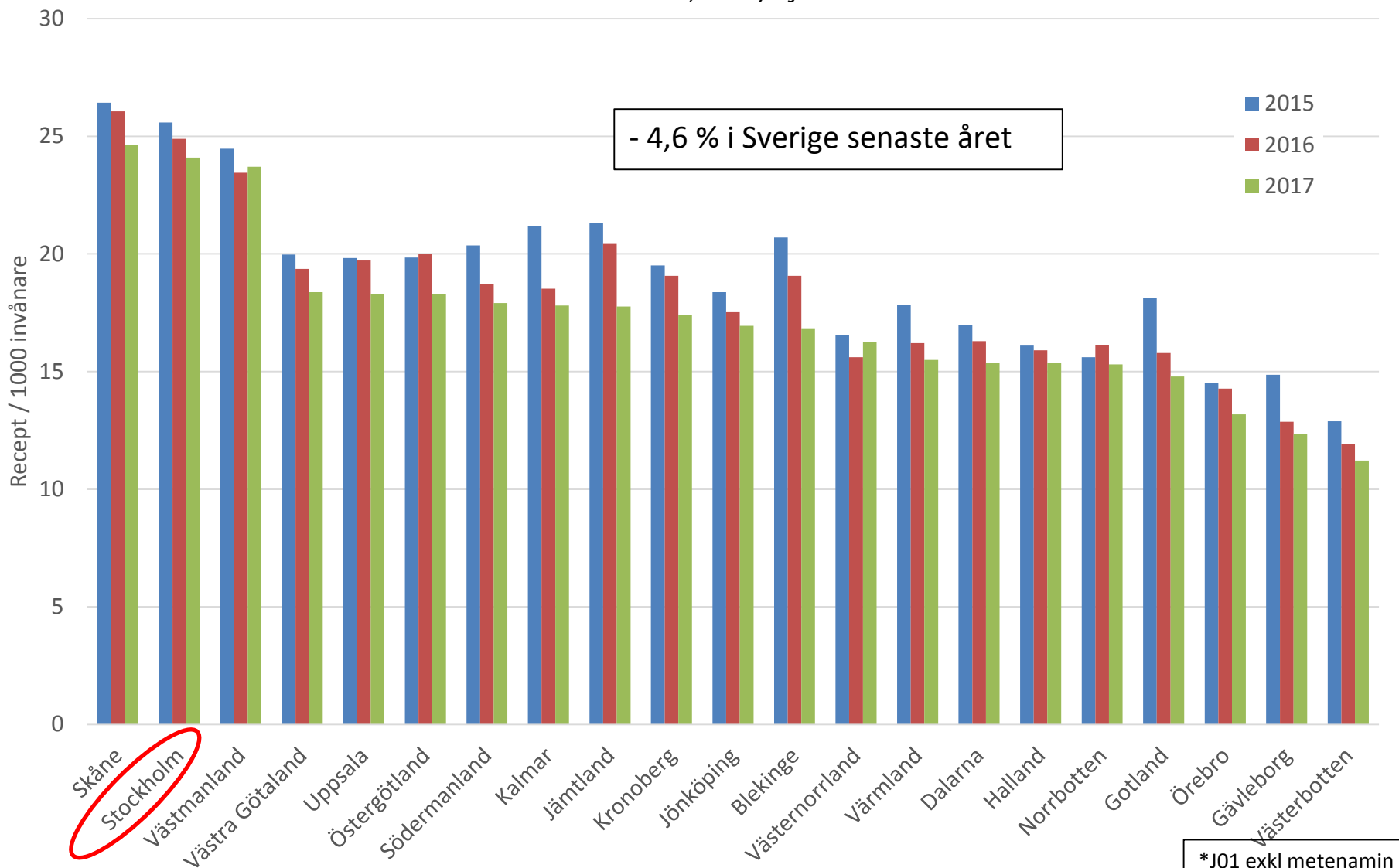
Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat senaste åren. År 2017 minskade antalet uthämtade antibiotikarecept från tandläkare med 1,9 % jämfört med 2016. Sedan 2011 är minskningen 13 %.

Uthämtade antibiotikarecept* från tandläkare till invånarna i respektive län

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

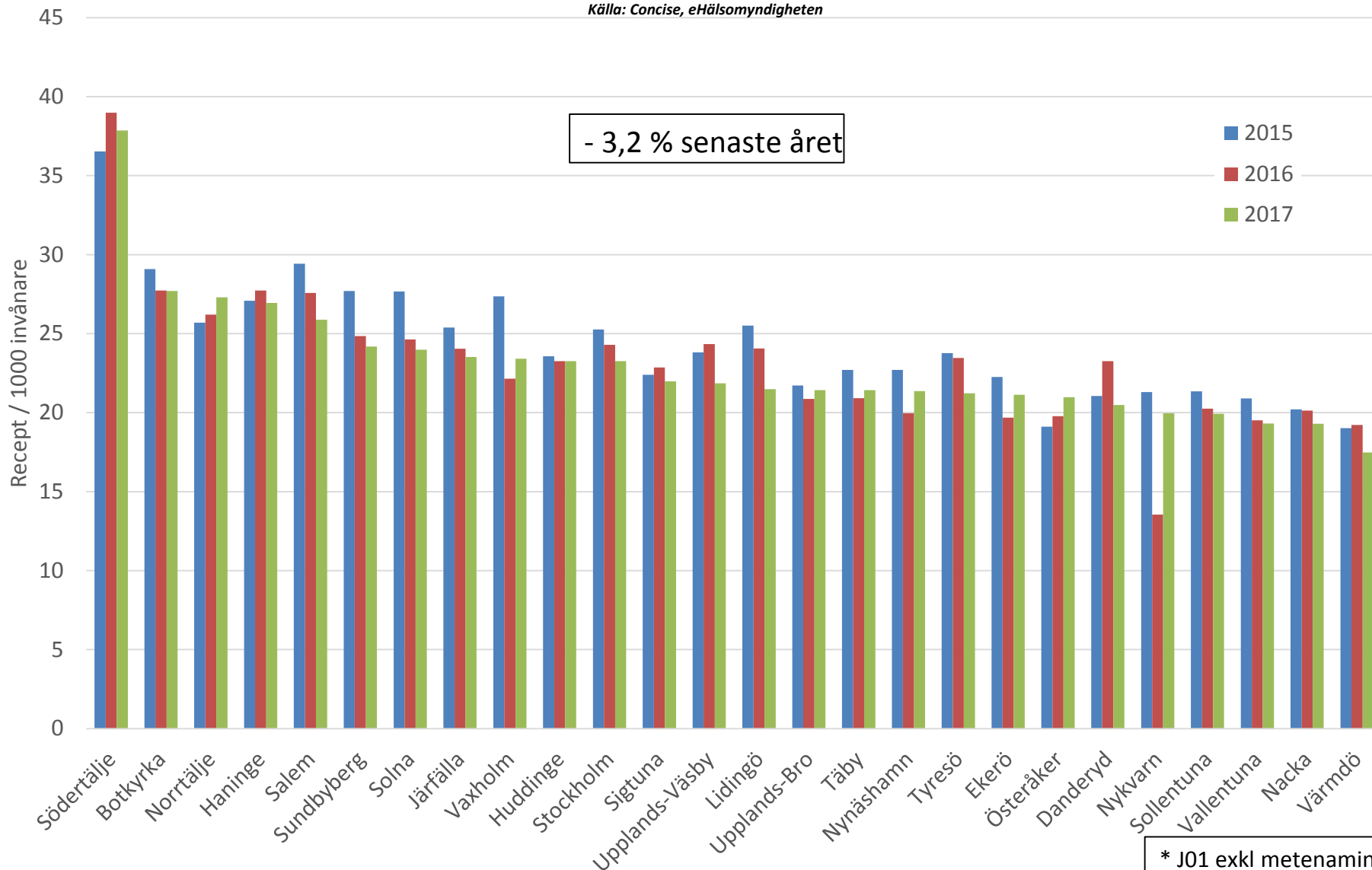

*J01 exkl metenamin

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat i alla län senaste åren. År 2017 minskade förskrivningen i Sverige med 4,6 % jämfört med 2016. Invånarna i Stockholms län får förhållandevis mycket antibiotika från tandläkare och minskningen per 1000 invånare i länet under 2017 var 3,2 %.

Uthämtade antibiotikarecept* från tandläkare till invånarna i respektive kommun

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

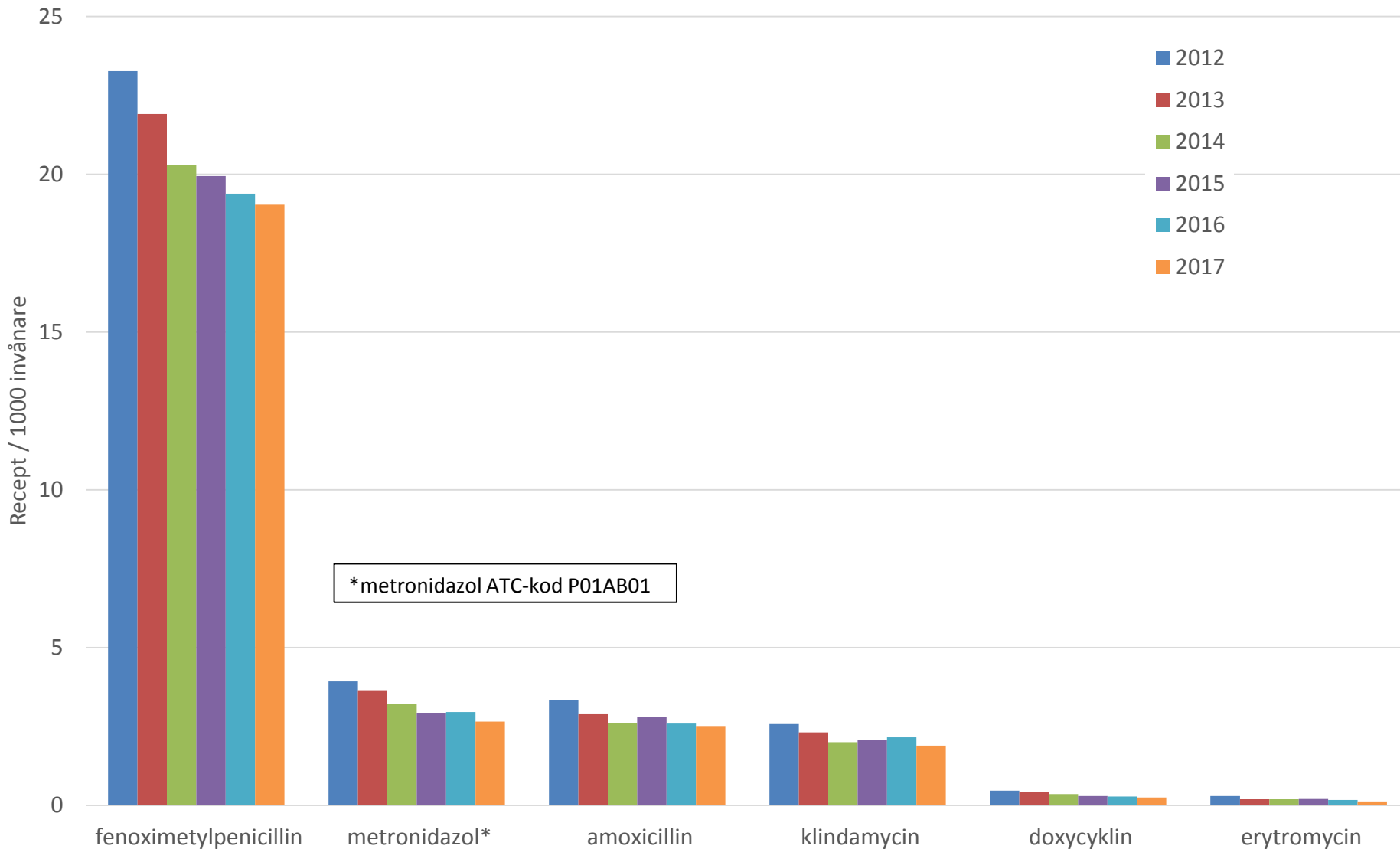

* J01 exkl metenamin

Invånarna i Stockholms län får allt mindre antibiotika från tandläkare. År 2017 minskade uthämtade recept med 3,2 % jämfört med 2016. Ändrade rekommendationer för profylax och behandling ligger bakom minskningen. Det är stor skillnad mellan olika kommuner när det gäller hur mycket antibiotika invånarna får från tandläkare.

Uthämtade antibiotikarecept från tandläkare till patienter i Stockholms län 2012-2017

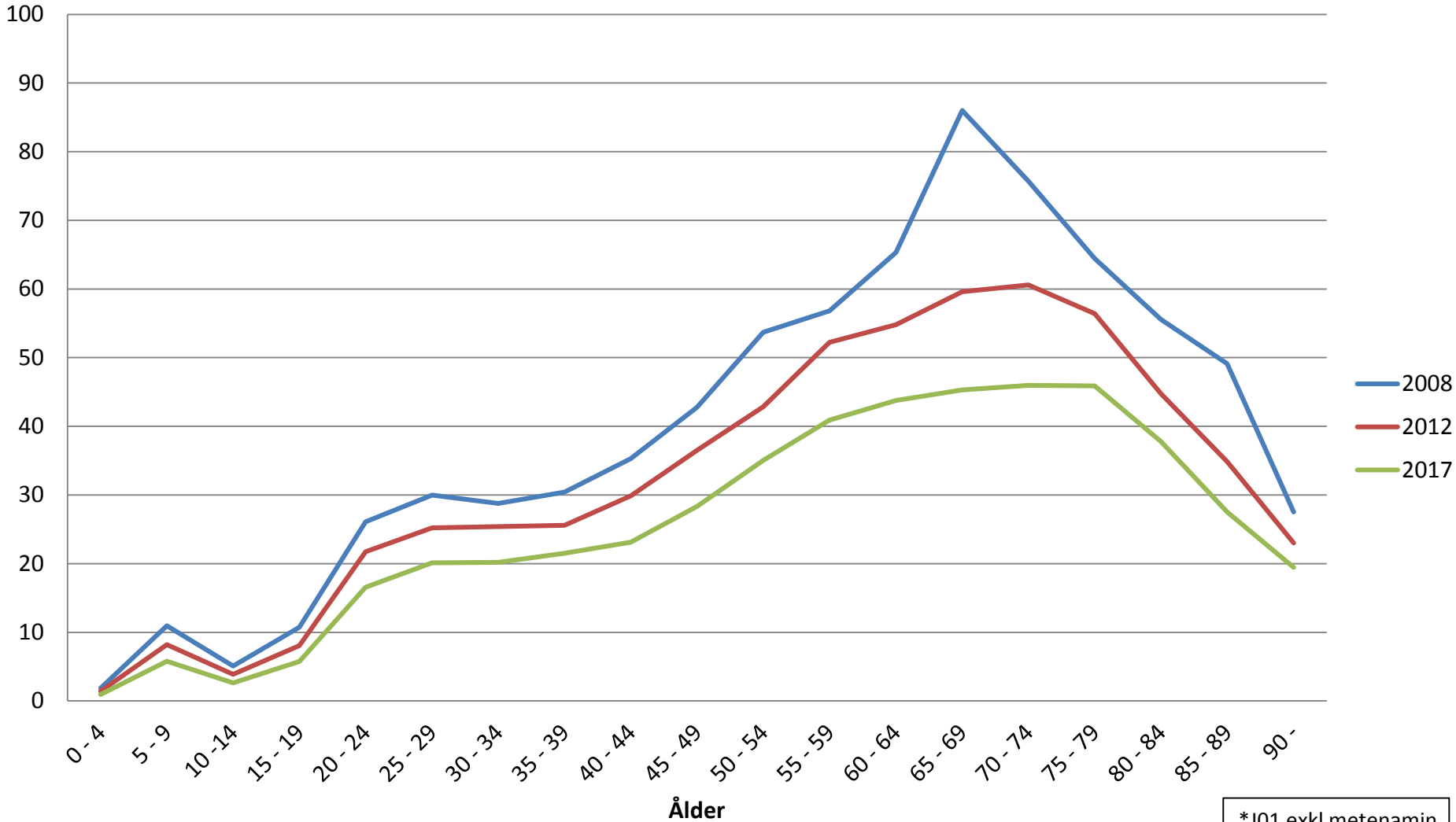
Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat senaste åren. År 2017 minskade uthämtade antibiotikarecept i länet med 3,2 % jämfört med 2016. Det är framförallt recept med fenoximetylpenicillin (PcV) som har minskat över tid.

Uthämtade antibiotikarecept* från tandläkare per ålderskategori i Stockholms län 2008, 2012 och 2017

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

*J01 exkl metenamin

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat senaste åren i alla åldersgrupper, men särskilt i åldrarna 65-74 år. Förbättrad tandhälsa i de här åldersgrupperna har stor betydelse. Invånarna i Stockholms län får ändå förhållandevis mycket antibiotika från tandläkare.

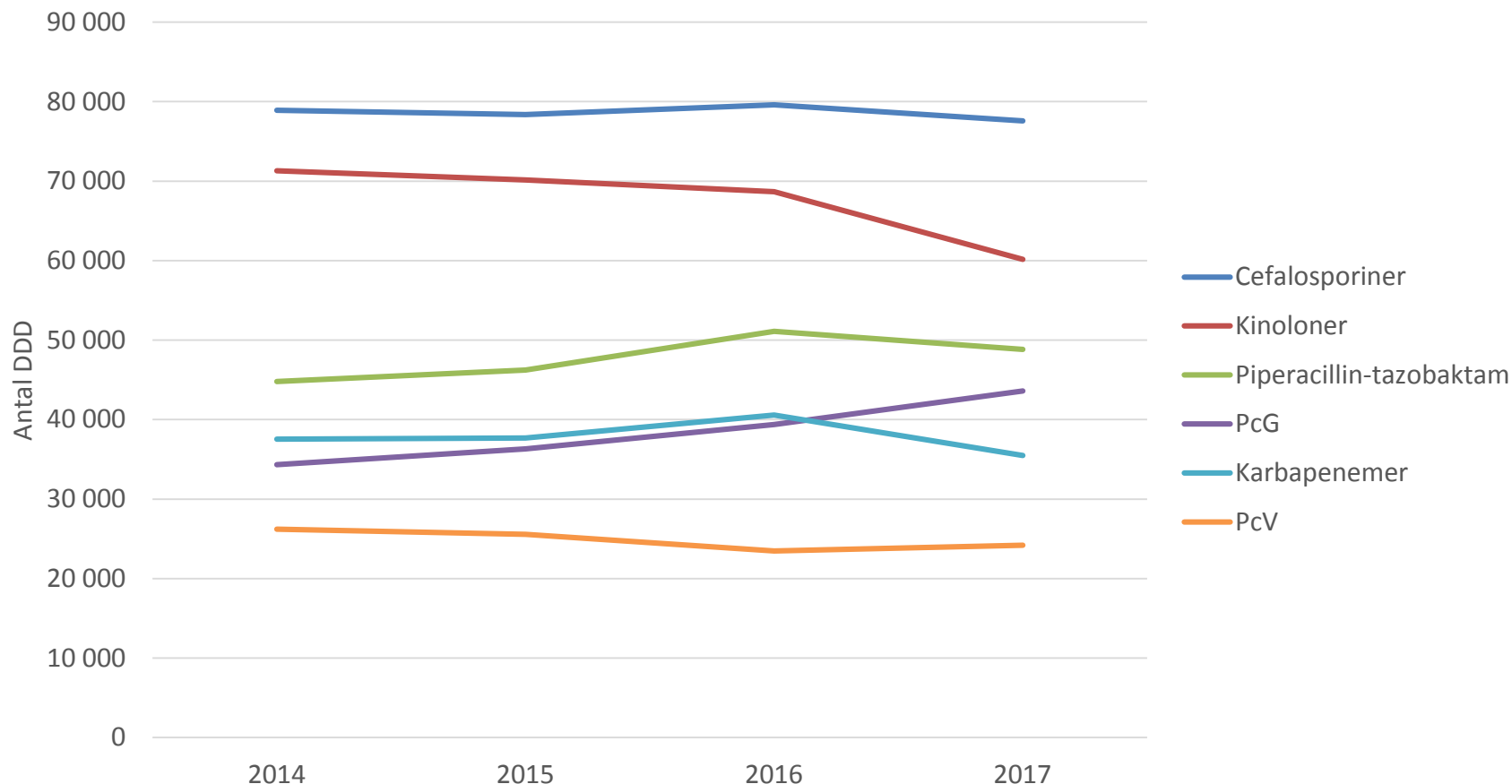
Antibiotika på sjukhus

Rekvifitionsförskrivning

DDD per år för vissa antibiotika i slutenvård för akutsjukhusen i SLL

2014-2017

Källa: SLL-data

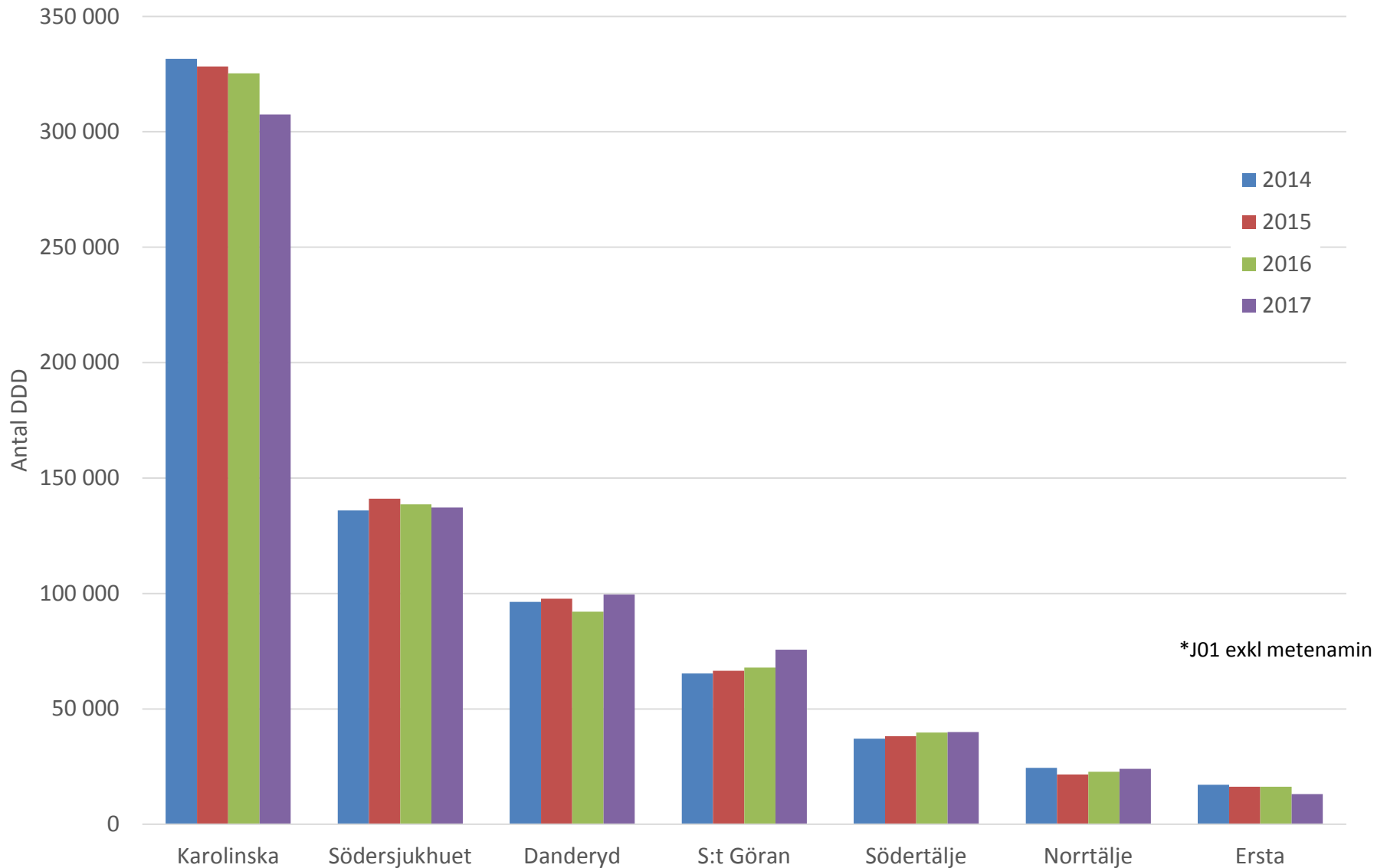
Försäljningen av cefalosporiner minskade något under 2017. Försäljningen av kinoloner visade en kraftigare minskning. Det är angeläget att minska användningen av cefalosporiner och kinoloner, som har större benägenhet att selektera fram bakterier som bildar ESBL.

Smalspektrumantibiotika bör väljas i de fall det är möjligt och Penicillin G (PcG) fortsätter att öka, medan Penicillin V (PcV) ligger på i princip oförändrad nivå senaste året.

Bredspektrumantibiotika som piperacillin-tazobaktam och karbapenemer minskade under 2017. Totalt sett minskade antibiotikaförsäljningen på rekvisition till akutsjukhusen med 0,8 % under 2017 jämfört med 2016.

DDD för alla antibiotika* på rekvisition per sjukhus 2014-2017

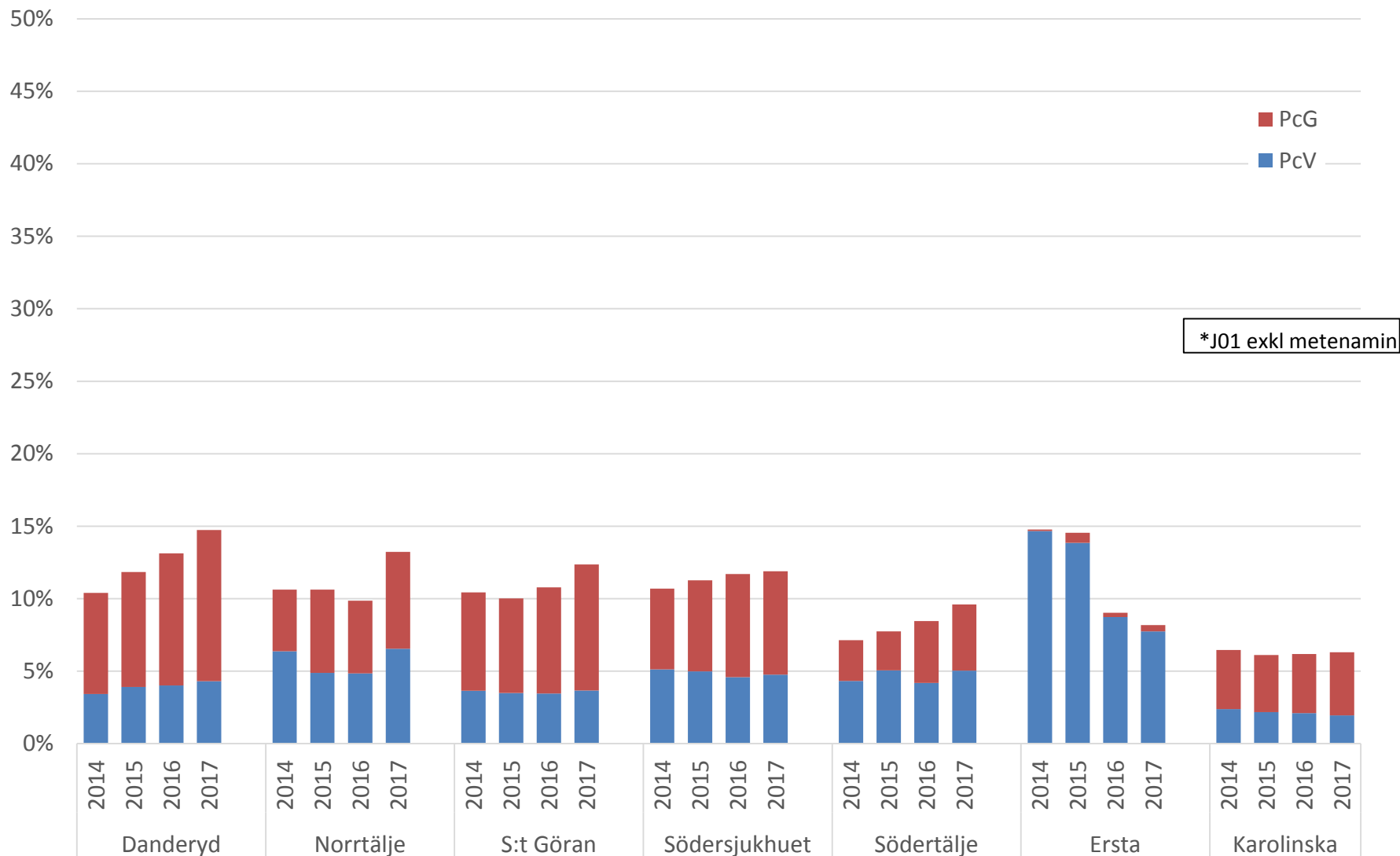
Källa: SLL-data

Nivån på antibiotikaanvändningen visar blandad utveckling för sjukhusen under 2017. Totalt minskade antalet DDD på rekvisition med 0,8 % under 2017 för akutsjukhusen.

Andel PcV + PcG av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2014-2017

Källa: SLL-data

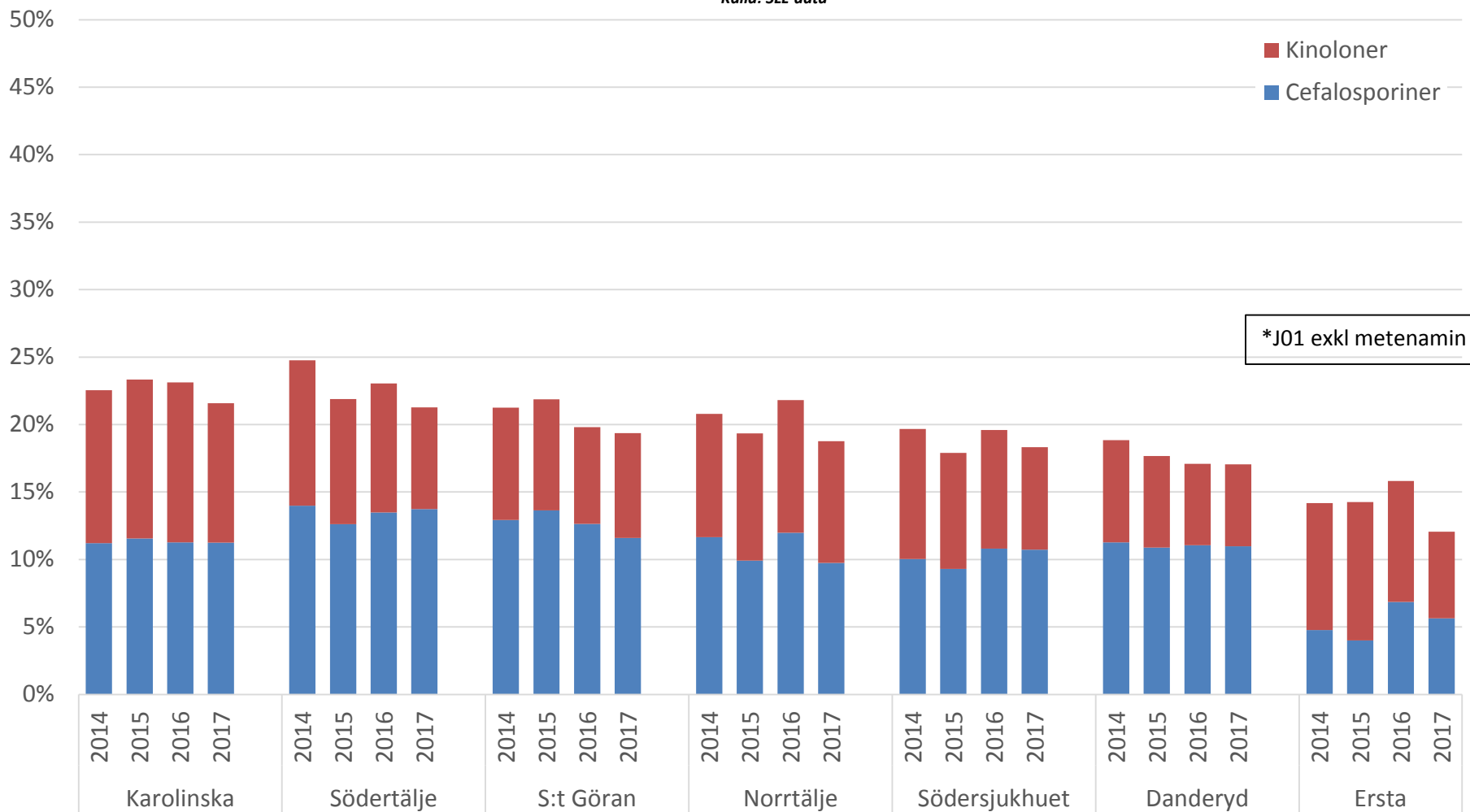

Andelen penicilliner med smalt spektrum ökade på nästan alla sjukhus senaste året. Sjukhusens olika patientunderlag påverkar möjligheten att använda PcV och PcG.

När det gäller användningen av PcV och PcG ligger SLL lägre än riksgenomsnittet för slutenvård och en ökad användning av penicillin, när så är möjligt, rekommenderas.

Andel kinoloner och cefalosporiner av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2014 - 2017

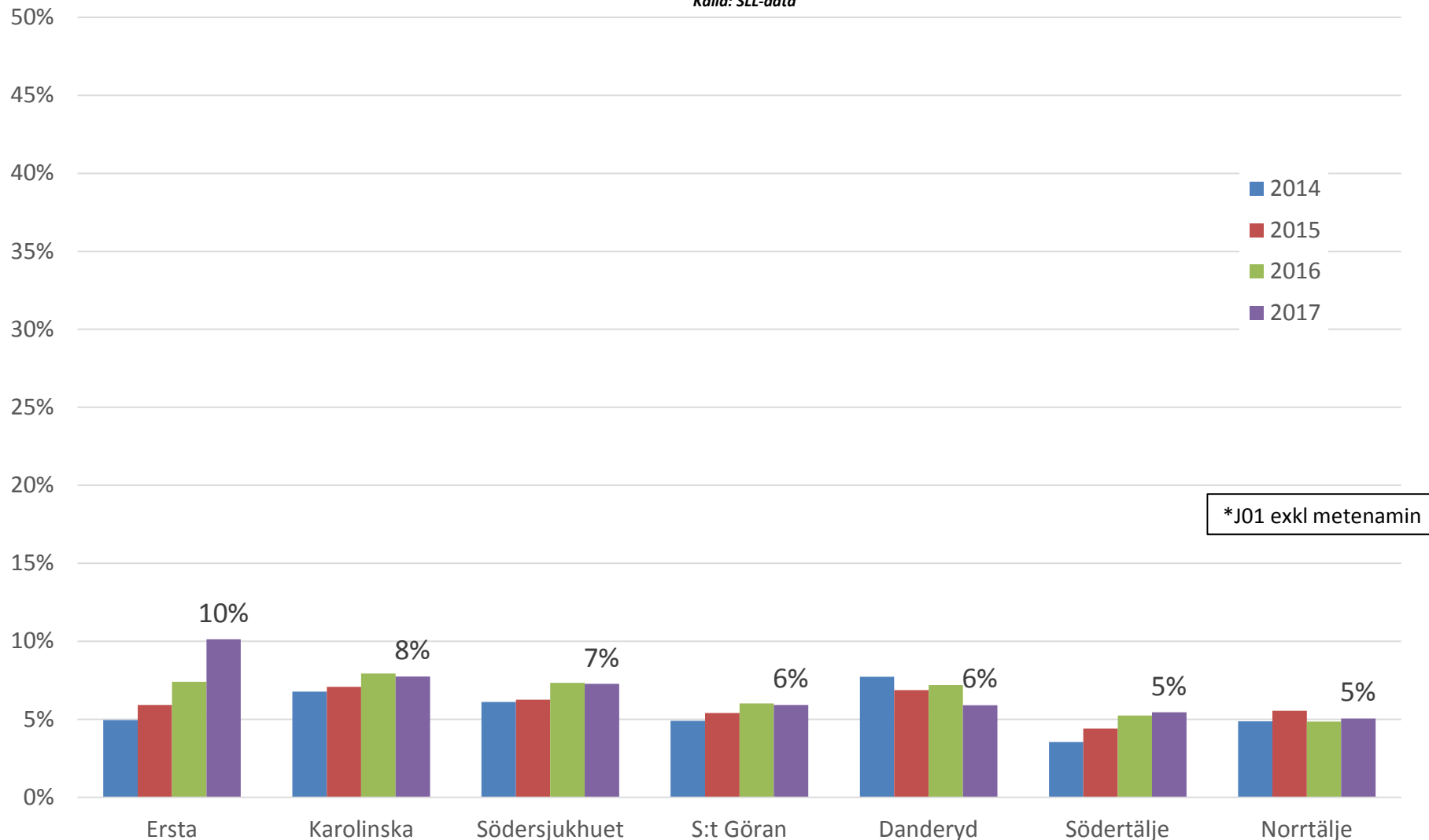
Källa: SLL-data

Andelen cefalosporiner och kinoloner av totala antibiotika minskade på alla sjukhus inom SLL under 2017. När det gäller cefalosporin- och kinolonanvändning ligger SLL något högre än riksgenomsnittet för slutenvård. Det är angeläget att minska användningen av cefalosporiner och kinoloner, som har större benägenhet att selektera för bakterier som bildar ESBL.

Andel piperacillin-tazobaktam av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2014 - 2017

Källa: SLL-data

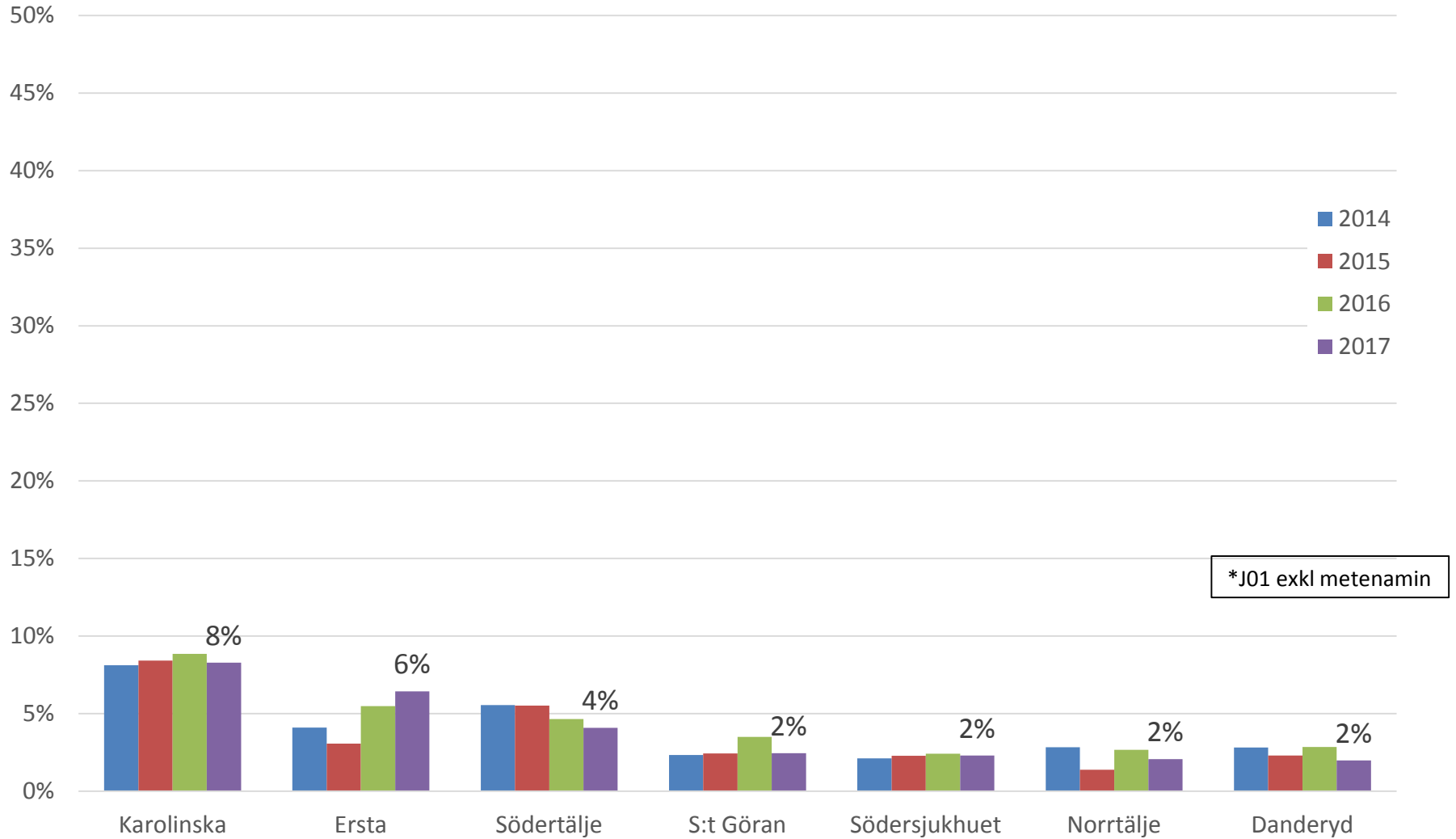

*J01 exkl metenamin

Andelen piperacillin/tazobaktam visar blandad utveckling på sjukhusen i länet.
Om vi får en ökad resistens mot piperacillin-tazobaktam med relativt brett spektrum finns i många fall få behandlingsalternativ kvar.
Stockholms län har låg andel piperacillin-tazobaktam jämfört med övriga landet.

Andel karbapenemer av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2014 - 2017

Källa: SLL-data

Andelen verkliga bredspektrumantibiotika som karbapenemer minskade på nästan alla sjukhus senaste året.
Om vi får en ökad resistens mot bredspektrumantibiotika finns i många fall få behandlingsalternativ kvar.